

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrå, S4

Beslutande
Minister
Jesper Josefsson

Föredragande
Naturvårdsintendent
David Abrahamsson

Justerat
Omedelbart

Nr 51

Lagstiftningspromemoria för ändring av
landskapsförordning (2020:114) om invasiva främmande
arter.

ÅLR 2025/2760

136 S4 Utdrag

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att överföra lagstiftningspromemoria för ändring av
landskapsförordning (2020:114) om invasiva främmande arter enligt **bilaga S425E28**.

Lagstiftningspromemoria för ändring av landskapsförordning (2020:114) om invasiva främmande arter

10.4.2025

ÅLR 2025/2760

Se även bifogad checklista för LagPM.

Bakgrund till behovet av ny lagstiftning

Sedan Ålands landskapsregering stiftat lag och utfärdat förordning gällande invasiva främmande arter den 1 januari 2021 har ingen uppdatering gjorts gällande vilka invasiva främmande arter det är som berörs av restriktioner enligt 19a § landskapslag (1998:82) om naturvård, gällande bland annat innehav, odling, försäljning, överlåtelse med mera. I och med att mer forskning har tillkommit och nya potentiellt invasiva arter upptäckts i närliggande regioner sedan förordningen utfärdats bedömer miljöbyrån att det är aktuellt att uppdatera den. Det bedöms också som nödvändigt att bilaga B gällande växter omstruktureras så att den blir enklare att läsa.

Lagstiftningsbehörighet

Enligt 18 § 10 och 16 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård. Enligt 19a § landskapslag (1998:82) om naturvård kan landskapsregeringen i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de arter som är invasiva främmande arter av betydelse för landskapet eller om de artgrupper vars arter är invasiva främmande arter av betydelse för landskapet.

Förändringsbehov

För att säkerställa att artlistan i förordningen om invasiva främmande arter förblir aktuell bör den med jämna mellanrum uppdateras. Följande förändringar föreslås:

Arter som tas bort:

Malörtsambrosia (*Ambrosia artemisiifolia*) bedöms ha låg risk för invasivitet på Åland föreslås tas bort från artlistan.

Arter som läggs till:

För att harmonisera åländsk lagstiftning med den som utfärdats i riket 2023 föreslås att de som lades till som invasiva främmande arter där även läggs till i den åländska förordningen. För att ta hänsyn till att lövplattmasken (*Obama nungara*) har påträffats i Skåne och bedöms utgöra ett allvarligt hot mot biologisk mångfald om den etablerar sig här föreslås även att den läggs till som en främmande invasiv art i Bilaga A under den nya stammen plattmaskar. För BILAGA B VÄXTER föreslås även att denna bilaga delas upp i växtfamiljer så att den blir enklare att läsa och mer överskådlig, i synnerhet om man antar att det på sikt kommer tillkomma flera invasiva främmande växtarter. Föreslagna tillägg gällande arter, stammar och familjer är markerade med fet stil.

FÖRESLAGNA FÖRÄNDRINGAR

Bilaga A

DJUR

5. Blötdjur

5.2. Svarthuvad snigel *Krynockillus melanocephalus*

7. Plattmaskar

7.1. Lövplattmask *Obama nungara*

Bilaga B

VÄXTER

1 Korgblommiga växter *Asteraceae*

1.1 hampstånds *Jacobaea cannabifolia*

1.2 kanadensiskt gullris *Solidago canadensis*

1.3 höstgullris *Solidago gigantea*

1.4 jättegullris *Solidago altissima*

2 Balsaminväxter *Balsaminaceae*

2.1 apelsinbalsamin *Impatiens capensis*

3 Ärtväxter *Fabaceae*

3.1 sandlupin *Lupinus nootkatensis*

3.2 blomsterlupin *Lupinus polyphyllus*

4 Dybladsväxter *Hydrocharitaceae*

4.1 vattenpest *Elodea canadensis*

5 Slideväxter *Polygonaceae*

5.1 parkslide *Reynoutria japonica*

5.2 jätteslide *Reynoutria sachalinensis*

5.3 hybridslide *Reynoutria x bohemica*

6 Rosväxter *Rosaceae*

6.1 röd vresros *Rosa rugosa* f. *rugosa* och vit vresros *Rosa rugosa* f. *Alba*

6.2 rönnspirea *Sorbaria sorbifolia*

6.3 vitspirea *Spiraea alba* , inkl. *Spiraea alba* var. *alba* och bredspirea *Spiraea alba* var. *Latifolia*

7 Kinesträdsväxter *Sapindaceae*

7.1 tysklönn *Acer pseudoplatanus*

Andra överväganden

Förslaget avser en ändring av landskapsförordning (2020:114) om invasiva främmande arter, men man bör inom en nära framtid även undersöka om landskapslag (1998:82) om naturvård, vari bestämmelser om invasiva främmande arter finns, bör revideras eller ersättas av en ny naturvårdslag.

Myndighetsuppgifter

Någon skillnad i myndighetsuppgifterna föreslås inte.

Konsekvenser

De föreslagna ändringarna får konsekvensen att två djurarter och sex växtarter förbjuds odlas, födas upp eller släppas ut i naturen. De två djurarterna (en snigel och en plattmask) antas inte vara sådana som hålls som husdjur eller för något ekonomiskt syfte. Plantskolor och företag som importerar växter får dock ett ökat ansvar att kontrollera att dessa arter inte förekommer i deras odlingar.

Av de sex växtarterna är det sannolikt att de förekommer som odlade växter på Åland, det bör dock understrykas att det ankommer på fastighetsinnehavaren att antingen utrota eller innesluta förekomsten på dennes fastighet, vilket inte per automatik innebär att fastighetsinnehavare måste utrota gamla stående bestånd av växter, förutsatt att de inte riskerar sprida sig till naturen.

Tidsplan

Lagstiftningsarbetet är brådskande, i Sverige har regeringen fattat beslut att arten lövplattmask (*Obamunungara*) ska omfattas av nödåtgärder, vilket innebär att det sedan 7 januari 2025 är otillåtet att hålla eller föda upp arten, även om det sker i sluten förvaring, att använda eller utbyta arten, och avsiktligt transportera den eller släppa ut den i miljön.

Invasiva främmande arter i allmänhet är redan kostsamma för landskapet Åland och att reglera ovan föreslagna arter i lag ger Ålands landskapsregering en möjlighet att åtgärda problemen innan dom blir allt för omfattande och dyra.

CHECKLISTA – BEHÖVS NY LAGSTIFTNING?

1. Vem eller vilka kräver en förändring?

Finns det ett EU-eller internationellt perspektiv på frågan?
Ja, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1143/2014.

2. Vilket är målet?

Finns det konflikter mellan olika mål?
Nej.

3. Är underlaget tillräckligt?

Behövs tilläggsutredning?
Underlaget är tillräckligt.

4. Vad händer om man inte gör någonting alls?

Blir problemet större och mer akut?
Vad är konsekvenserna för samhället och för enskilda om åtgärder inte vidtas?
Problemet skjuts på framtiden och blir större.

5. Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?

Problemet blir större.

6. När behövs åtgärderna?

Är behovet av åtgärder tillfälligt?
Åtgärderna bedöms för tillfället vara tillräckliga.

7. Berör ärendet regeringsprogrammet eller utvecklings- och hållbarhetsagendan?

Ja det berör Mål 4 i hållbarhetsagendan.

8. Kan alternativa styrmedel användas?

Måste frågan regleras genom lagstiftning med stöd av grundlagen eller självstyrelselagen?
Går det att åtgärda problemet genom samhällsinformation, avtal, allmänna råd/rekommendation eller anvisningar?
Problemet kan inte åtgärdas med samhällsinformation eller annat i den stilen.

Om checklistan visar att det finns ett behov av ny lagstiftning ska en lagstiftningspromemoria skrivas och förankras politiskt (se nästa sida).

Kontakta lagberedningen om du har frågor kring checklistan!

LAGSTIFTNINGSPROMEMORIA - INNEHÅLL

Den fristående lagstiftningspromemorian ska innehålla följande uppgifter

☒	Bakgrund till behovet av ny lagstiftning.
☒	En beskrivning av det huvudsakliga innehållet i den förslagna lagstiftningen.
☐	Förslagets konsekvenser. De konsekvenser som ska framgå är ☐ ekonomiska konsekvenser ☒ administrativa konsekvenser ☒ miljökonsekvenser ☐ jämställdhetskonsekvenser ☐ konsekvenser för barn (under 18 år) ☐ jämlikhetskonsekvenser Enligt landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland ska diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller annan därmed jämförbar omständighet förhindras. ☐ konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet ☐ andra samhällsliga konsekvenser Då konsekvenserna av ett förslag utreds kan andra sakkunniga inom framför allt landskapsförvaltningen konsulteras. Vägledning finns i justitieministeriets anvisning om konsekvensbedömning av lagförslag. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80031
☒	Lagstiftningsbehörigheten.
☐	Hur ska konsekvenserna av lagstiftningen utvärderas och följas upp?

Bifoga den ifyllda checklistan som en bilaga till lagstiftningspromemorian.
Kontakta lagberedningen om du har frågor kring promemorian!